

EXPRESSEN

- den har **STING**

S ★

VARDAGAR 35 ÖRE
SONDAGAR 40 ÖRE

5 öre högre pris
på tåg och båtar

MÅNDAGEN DEN 28 MAJ

1962 nummer 143 TEL. LOKAL 22 48 00
från starten 6291 TEL. RIKS 22 48 20

Riksdags-debatt i dag om piraterna - och det blir

DÖDSDOM

- I dag skrives dödsdomen över de s k piratsändarna i Sverige, Radio Nord och Radio Syd.
- Riksdagen skall debattera piratradiolagen som kriminaliserar sådana sändningar.

LAGEN går igenom. Den socialdemokratiska regeringen får med sig kommunisterna och en del av centerpartiet.

Det kan bli stopp för Radio Nord och Radio Syd så snart lagen har tryckts.

Som ett minne av dem kommer att finnas Melodiradion som nu också skall sända skvalmusik om nätterna.

...men optimismen finns kvar:

• 'Det går bra...' • 'Vi tänker fortsätta...'

VAD TÄNKER nu piratradiocheferna göra när lagen är antagen? Det vill de inte avslöja på förhand.

— Jag tänker det går bra för oss, säger Jack Kotschack i Radio Nord.

— Vi tänker fortsätta på något sätt, säger Britt Wadner i Radio Syd.

DET ÄR mest Radio Nord som varit i blåsväder — både bokstavligen och bildligt. Julafton 1960 började provsändningarna från "Bon Jour".

NATTEN till annandagen sände besättningen SOS med morselampa och

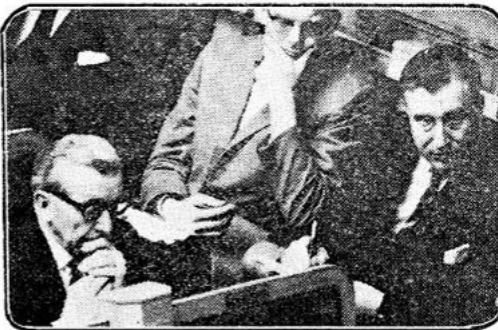
övergav sedan fartyget helt. Ett år senare fick man en ny fruktansvärd stormnatt och "Bon Jour" måste söka nödhamn.

OCH HELA tiden har myndigheterna varit värre än stormen.

Sidorna 2, 6 och 7

• Klädd i blå blazer med piratblem kom Jack Kotschack till riksdagen. ➡

• Kommunikationsminister Gösta Skoglund — piratradiolagens främste tillskyndare — lyssnar här till riksdagsdebatten i andra kammaren.

• Fru Ingrid Gürde Widemar, första talare i andra kammaren och ordförande i 1:a lagutskottet, talade mot lagstiftningsförslaget.

• På Sveriges Radios referentplats: ledarskribenten i Aftonbladet (s) Olle Tolgraven och radiorns riksdagsreferent Ingemar Odlander. (Aftonbladet har i denna fråga varit regeringens mest hängivna drabant.)

"BON JOUR" HAR ALLTID VARIT I BLÅSVÄDER

Både naturstormar och opinionsstormar

Radio Nord hade trög start

Av LARS WIDDING

Det gick trögt i starten för Radio Nord. Redan den 28 november 1959 sipprade nyheten ut om att Radio Nord skulle starta "inom kort".

Men först tretton månader senare, den 22 december 1960, kunde det rustade sändarfartyget "Bon Jour" gå ut från Köpenhamn med kurs mot uppankringsplatsen på internationellt vatten utanför Nynäshamn.

Redan då förklarade man på regeringshåll att började Radio Nord sända gjorde man sig skyldig till "illegal sändning". Radio Nord var en pirat i etern som fräckt bara la beslag på en mellanvägsfrekvens "i strid mot gällande internationella fjärrförbindelsekonventionen".

(Senare har det visat sig att Radio Nord möjligen stör mottagningen av franska stationen Radio Lyon här i landet — hur många svenskar som nu brukar lyssna på den stationen. . .)

På regeringshåll förklarade man öppet att man tvåvår inte hade några lagliga medel att stoppa piratsändaren — inte än. . .

Det behövdes alltså nya lagar. I sinom tid skulle Radio Nord i första hand få emot sig följande topprankade motståndare:

- Svenska utrikesdepartementet.
- Televerket.
- Sveriges Radio.
- Tidningsutgivareföreningen.
- Och så speciellt kommunikationsminister Skoglund förstas, uthållig och envis i sitt uppsåt rond efter rond.

• Första anfallet

Men långt innan själva matchen började hade man — redan Jack Kotschack — redan fått kännning av de svenska myndigheternas snabba krok.

— "Bon Jour" låg i Hamburg för att radioutrustas. Då lyckades svenska myndigheter få tyska myndigheter att gräva fram en gammal lag från Hitlers tid, som sa att utländska fartyg inte fick radioutrustas i tysk hamn.

Varp "Bon Jour" fick packa ihop alltsammans och avgå till Danmark för att fortsätta arbetet där.

— Första infighten, säger Kotschack. Första anfallet.

På julaften 1960 ankrade i alla fall "Bon Jour" upp på internationellt vatten utanför Nynäshamn och började provsända. Båten hade då kostat två miljoner i inköp och utrustning. Ett 30-tal man var knutna till piratsändaren vid själva starten. (I dag: 60 anställda).

Det blev en dramatisk upptäkt. Ni minns kanske vad som hände?

Julhelgen har kommit med deligt väder och snart ökar vinden till storm. Klocker två natten till annandagen sänder man SOS från "Bon Jour" med en morselampa mot Almagrundets fyrplats.

Lotsar från Sandhamn går ut till undsättning. Hela "Bon Jour" överges. Senare återvänder besättningen till sitt öde fartyg, hissar ankrat och söker nödhjälpa i Sandhamn. Riggen är illa skadad.

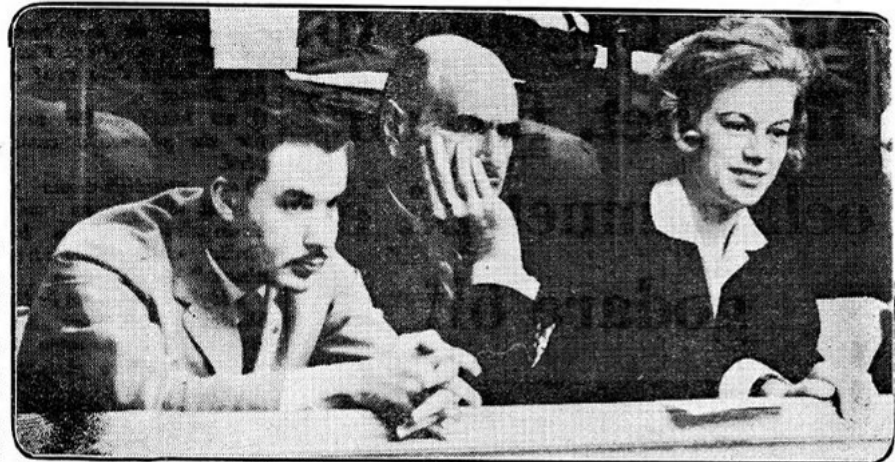
Efter den episoden har "Bon Jour"

Riksdagssammanträden

Tisdagen den 29 maj 1962
Första Kammaren kl. 10.00
Andra Kammaren kl. 10.00
Konstitutionsutsk. kl. 9.30

varit ute i flera blåsväder. Här en kort historik:

- 27 januari 1961: "Bon Jour" repareras på ett varv i Abo. Sabotage mot antennkabellarna, som under natten skurits sönder.
- 3 februari 1961: "Bon Jour" på plats igen.
- 7 februari 1961: Storm tvingar "Bon Jour" att söka nödhavn på nytt. Alltjämt fel på riggen.
- 23 februari 1961: Riggbyte, svensk konstruktion. Provsändningar börjar.
- 1 mars 1961: Staten kommer med första dräpplaget. Kommunikationsdepartementet driver igenom en ny lag, som säger att fr o m 1 april 1961 har svenska myndigheterna rätt att lägga beslag på alla radiopiratsfartyg som går in på svenskt vatten. Undantag endast då det gäller direkt sjöfödd.
- 3 mars 1961: Antligen Radio Nord sänder från "Bon Jour". Men ljudkvaliteten är inte bra. Ljudet "fejdar" (det berodde på sjöhövingen och mastkonstruktionen; i dag har man inga sådana problem).
- 8 mars 1961: Premiär på riktigt för Radio Nord. Man startade med en egen vals, "Kärlek i rymden" av Evert Taube, nyskriven på beställning. Första reklamuffen gällde diskmaskiner.
- 18 mars 1961. Svenska myndigheter arbetar i det tysta för att utmanövrera radiopiraten, berättar Expressen. Men "mannen vid radion" vill ha Radio Nord kvar. Skvalmusiken är populär och Radio Nord hörs mycket längre än man vägat hoppas på.
- 26 april 1961. De nordiska radiocheferna överlägger om att bojkotta alla artister som medverkar i Radio Nord. Nordiska skådespelarrådet protesterar.
- 30 april 1961. Radio Nord sätter sprutt på radiochefen Olof Rydbeck. Sveriges Radio begär nämligen plöjsigt två miljoner för att få starta P 3. "Aldrig har man arbetat så snabbt på Kanslihuset." Tre dagar senare får radion sitt anslag och den 5:e maj startar "den lätta underhållningen över P 1 och P 2-näten". Kotschack jublar: "Vår största triumf, det här är ett erkännande åt oss". Annonsörer i kö för att få vara med i Radio Nord.
- 31 maj 1961: "Bon Jour", som hittills fört nicaraguansk flagg, får efter UD-ingripande inte föra sådan längre. Kotschack ler: "Vi har sex andra i reserv". I fortsättningen blev det Panamas flagg. Den kunde UD inte göra något åt.
- 7 juni 1961: Melodiradion i full gång. Man sjar om Radio Nord:s snara död. Men Radio Nord behåller sitt grepp. Man når 3 miljoner med sina sändningar, som får allt bättre teknisk kvalitet. Undersökningar visar att en sändningsstyrka på 1000 watt över 200 000 på Radio Nord. Socialdemokratiska tidningar föreslår något panikartat störningsbändare för att stoppa Radio Nord.
- 26 juli 1961. Telemyndigheterna i de nordiska länderna beslutar att ver-

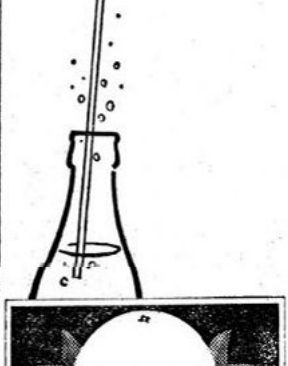
Jack Kotschack på riksdagsfästet tillsammans med sina medhjälpare. Damen är hans privatsekreterare Inga Britt Berselius.

ka för att "genom speciell lagstiftning eller regeringsbeslut" sätta stopp för piratsändarna. Kotschack: — Vi känner oss inte som pirater utan som pionjärer.

- 2 september 1961: Reporter- och ballåganget till Radio Nord utmanar Sveriges Radio på fotboll. Först tackar Sveriges Radio ja. Men höga gudar ingriper och så kan de legala "plötsligt" inte få ihop fullt lag.
- 14 september 1961: Annonsbyråernas förening beslutar sig för att stödja Radio Nord (mest en sak på papperet, skulle det snart visa sig).
- 1 oktober 1961: Blixtorer från Televerket: alla telefonsamtal till "Bon Jour" via Stavnsås radio stoppas! Två veckor senare varnar Nordiska skådespelarrådet på nytt mot alla ställiga ingripanden mot piratsändarna.
- 23 november 1961: Danmark, Norge, Sverige och Finland enas om att man ska gå på en gemensam linje för att stoppa piratsändarna.
- 1 december 1961: Flygplan nödländer i hårt väder på vattnet intill "Bon Jour". Tre personer — två med anknytning till Sveriges Radio! — tas ombord. Luftfartsstyrelsen bryter telefonblockaden och begär samtal med piloten. Som redan intervjuats åtskilliga gånger i Radio Nord. . .
- 7 december 1961: Hård storm. Marsdrömsnatt ombord på "Bon Jour". Man tvingas söka nödhavn i Sandhamn. "Nödhavnspargraten" hindrar svenska myndigheter att lägga beslag på piraten.
- 3 april 1962: Piratradiolog framlagd i Danmark. Svenskarna följer efter redan dagen därpå. "Dumheten fullföljs" rubricerar Expressen sitt ledarskifte.
- 11 april 1962: Expressen startar den stora omröstningen om Radio Nord. Ett rundande nej till radiomonopolet blir svaret. Nära 200 000 är med och röstar. Över 99 procent vill ha kvar Radio Nord.
- 27 april 1962: Lagrådet tycker att man ska skynda långsamt med lagstiftningen mot piratsändarna. Men högljuddare protester från lyssnare mot Skoglunds politik. Dagen därpå begär Bertil Ohlin förnyad nordisk handläggning av piratradiolagen.
- 3 maj 1962: Dansk utredning talar för uppskov med piratradiolog.
- 5 maj 1962: Privatlagen framlagd för riksdagen i Sverige. Alla transporter till "Bon Jour" ska bli kriminella handlingar. Tre dagar senare: Skarp piratdebatt i riksdagen.
- 9 maj 1962: Kotschack till motangrepp. En utredning av professor Stig Jägerskiöld talar klart språk: Piratradiolagen står i strid mot folkrätt, anser han.
- 11 maj 1962: Grupperingen i riksdagen klarar: högers och folkpartiet kommer att gå emot piratradiolagen. Centern tvekar. Kommunisterna twistar efter Skoglunds pipa.
- 22 maj 1962: "Dödsdomen över Radio Nord börjar skrivas" rubricerar Expressen en artikel som handlar om hur Skoglund vunnit med 9-6 i riksdagens första lagutskott.
- 27 maj 1962: En utbyggd Melodiradio utlovas av Sveriges Radio. Det blir ett regelrätt Program 3, som ska sända på en tredje FM-kanal. Och musik ska det spelas natten igenom. . .
- 28 maj 1962: I dag alltså, Dagen "D"!? God natt "Bon Jour"???

Så läskande, att en grape frukt kunde bli törstig av avund

Fyra i fara då plastbåt kantrade

LJUNGBY (Expressen). En rundbojnad plastbåt var enligt vad som först nu blivit känt i lördags eftermiddag nära att kräva fyra liv i Ryssjön i Småland. Fyra personer hade på eftermiddagen gett sig ut med den ranka båten. Vid byte av roddare kantrade den. Två av männen fick simma bortåt 300 meter för att nå land och tog sig utmattade upp. De övriga, en 15-åring från Sunnerå och en Ljungbybo, hade hakat på den kantade båten. 15-åringen låg på båtens botten medan kamraten sökte hålla farkosten i balans.

Trogna skåningar

MALMÖ (Expressen). Befolkningen i Skånes Fagerhult får behålla sitt skånska medborgarskap. Resultatet av folkomröstningen — den avslutades på söndagen — blev: 493 röstade för anslutning till Ö-